

VLAAMSE ADVIESCOMMISSIE VOOR VOLKSRAADPLEGINGEN
VAV/2017/2

In haar vergadering van 6 februari 2017 om 10.30 uur heeft de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen, samengesteld uit:

De heer Wouter De Cock (voorzitter en stemgerechtigd lid)
De heer Herman Matthijs (ondervoorzitter en stemgerechtigd lid)
De heer Joris Voets (stemgerechtigd lid)
Mevrouw Maryse Bouduin (stemgerechtigd lid)
Mevrouw Kristine Van de Peer (stemgerechtigd lid)

De heer Arne Vandaele (plaatsvervangend lid met raadgevende stem)
Mevrouw Peggy De Winter (plaatsvervangend secretaris)

beraadslaagd over de hiernavolgende vragen die werden voorgelegd door de heer Martens, waarnemend gemeentesecretaris en door mevrouw Hutsebaut, burgemeester van Zingem, bij mail van 1 februari 2017:

- 1) *Dienen de 447 twijfelachtige 'handtekeningen' (121 niet-gelijkend en 326 parafen of afkortingen) als geldige handtekeningen aanzien te worden of niet?*
- 2) *Blijven de deelnemers op de deelnemerslijsten die verhuizen en retro-actief (vóór de vaststelling van de deelnemerslijsten) ingeschreven worden in een andere gemeente nog stemgerechtigd?*
- 3) *Worden er getuigen toegelaten bij de stemverrichtingen en de stemopnemingsverrichtingen?*

Advies van de Vlaamse Adviescommissie voor
Volksraadplegingen

Op de vergadering van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen van 6 februari 2017 werd een toelichting gegeven door de heer Martens, gemeentesecretaris van Zingem, bijgestaan door mevrouw Hutsebaut, burgemeester en mevrouw Van Betsbrugge, schepen.

Toelichting:

Op 23 december 2016 heeft het schepencollege van Zingem een verzoekschrift ontvangen tot het houden van een volksraadpleging over de fusie tussen Zingem en Kruishoutem. Aangezien Zingem 7523 inwoners telt, waren 1505 handtekeningen nodig. Na onderzoek op basis van artikel 208,§1 en §2 van het gemeentedecreet door het schepencollege bleven 1692 handtekeningen over. Na onderzoek van deze 1692 handtekeningen op basis van artikel 208, §3 van het

gemeentedecreet bleken 447 handtekeningen niet overeen te komen met de handtekeningen uit het Belpicsysteem. De heer Martens bezorgt de commissie zes voorbeelden. Hij deelt ook mee dat het bestuur twee mails kreeg van inwoners met de vraag hun handtekening te schrappen uit de petitie lijst. Hij verwijst ook naar de sociale media waarop te lezen staat dat aan ouders gevraagd werd om te tekenen voor zoon of dochter. Hieruit besluit hij dat het verzamelen van de handtekeningen onzorgvuldig is gebeurd en dat het voor het college moeilijk is om de identiteit te bepalen van de ondertekenaars. Het gemeentebestuur vraagt aan de commissie wat zij moet doen met deze 447 handtekeningen.

Vraag 1: Dienen de 447 twijfelachtige 'handtekeningen' (121 niet-geldig en 326 parafen of afkortingen) als geldige handtekeningen aanzien te worden of niet?

De commissie is van oordeel dat een volksraadpleging een belangrijk instrument is ter bevordering van participatie van de burger aan het bestuur van zijn of haar gemeente. De controlebevoegdheid die het bestuur bezit op grond van artikel 208 van het gemeentedecreet mag niet misbruikt worden om de organisatie van een volksraadpleging te verhinderen. In dat verband verwijst de commissie naar het arrest van de Raad van State nr. 199.716 van 21 januari 2010, waaruit kan worden afgeleid dat het controleren van handtekeningen zorgvuldig en correct dient te gebeuren en dat het schrappen van handtekeningen moet worden gemotiveerd.

De commissie zal niet concreet vaststellen welke handtekeningen nu al dan niet aanvaard kunnen worden. De commissie zal in dit advies wel aangeven hoe de geldigheid best wordt getoetst, zodat het gemeentebestuur bij twijfel weet hoe kan worden gehandeld.

Het gemeentedecreet bepaalt in artikel 208, eerste lid:

"Na ontvangst van het verzoek onderzoekt het college van burgemeester en schepenen of het verzoek gesteund is door een voldoende aantal geldige handtekeningen."

Datzelfde artikel bepaalt in het tweede lid:

"Naar aanleiding van dat onderzoek schrapt het college van burgemeester en schepenen:

[...]

3° de handtekeningen van de personen voor wie de verschafte gegevens ontoereikend zijn om toetsing van hun identiteit mogelijk te maken."

Artikel 207 van het gemeentedecreet bepaalt, het eerste lid, 2°, dat de volgende gegevens vermeld moeten worden: *"de naam, voornamen, geboortedatum en woonplaats van iedereen die het verzoekschrift heeft ondertekend;"*

Na samenlezing van voormelde bepalingen blijkt dat de toetsing van de identiteit moet mogelijk zijn en dat de handtekening maar één aspect vormt om die identiteit te kunnen toetsen.

De vraag rijst of een afwijking van de geplaatste handtekening ten opzichte van de door het gemeentebestuur gekende handtekening volstaat om te besluiten dat de van die handtekening voorziene lijn met identificatiegegevens geschrapt kan worden van de petitielijst. Daarnaast rijst ook de vraag of een controle van de handtekening aan de hand van het Belpicsysteem het perfecte controlemiddel vormt.

De commissie komt tot het volgende standpunt:

Het college beschikt over de onderzoeksbevoegdheid op basis van artikel 208 van het gemeentedecreet. Het gemeentebestuur kan gebruik maken van het Belpicsysteem om de authenticiteit van een geplaatste handtekening na te gaan. Een vastgesteld verschil tussen de geplaatste handtekening en de gekende handtekening volstaat voor de commissie niet om een handtekening te schrappen. Wanneer er twijfel is, adviseert de commissie om de twijfelgevallen op te lijsten en deze aan de initiatiefnemer te bezorgen. Twijfelgevallen kunnen zijn:

- geplaatste handtekeningen die niet gelijken op de gekende handtekeningen opgenomen in het belpicsysteem;
- een vermoeden dat handtekeningen werden geplaatst op grond van een vermeende (impliciete) volmacht (bvb. een vader/moeder tekent voor het ganse gezin).

Bij gemotiveerde twijfel kan er een controletoets gebeuren. De commissie stelt voor dat het bestuur aan de initiatiefnemer de opdracht geeft opnieuw langs te gaan bij betrokkene en de betrokkene erop wijst dat de handtekening in overeenstemming moet zijn met de handtekening op de identiteitskaart. Concreet zal de initiatiefnemer terug een blanco-formulier moeten gebruiken voor het inzamelen van deze gecorrigeerde handtekeningen (en de overige gegevens: naam enz).

In geen geval mag deze controletoets resulteren in een aanvulling van de ingediende petitielijst. Er mogen bijgevolg geen extra personen tekenen; zie advies VAV/2009/4 (vraag 11). Het gaat louter om de verbetering van een ontoereikende handtekening.

Wanneer de aanvraag wordt verworpen door het schepencollege getuigt het van zorgvuldig bestuur dat het schepencollege zijn beslissing schriftelijk meedeelt aan de initiatiefnemers zodat zij eventueel een beroep kunnen doen op het algemeen bestuurlijk toezicht.

Vraag 2: Blijven de deelnemers op de deelnemerslijsten die verhuizen en retro-actief (vóór de vaststelling van de deelnemerslijsten) ingeschreven worden in een andere gemeente nog stemgerechtigd?

Artikel 209 van het gemeentedecreet bepaalt:

"§ 1. Een persoon kan verzoeken om een volksraadpleging of eraan deelnemen als hij:

1° in het bevolkingsregister van de gemeente ingeschreven of vermeld is;

2° de volle leeftijd van zestien jaar heeft bereikt;

3° niet het voorwerp uitmaakt van een veroordeling of beslissing die voor een gemeenteraadskiezer de uitsluiting of schorsing van het kiesrecht meebrengt.

§ 2. De voorwaarden in § 1 moeten vervuld zijn op de datum waarop het verzoekschrift werd ingediend voor wie verzoekt om een volksraadpleging.

Voor wie deelneemt aan de volksraadpleging moeten de voorwaarden, vermeld in § 1, 2° en 3°, vervuld zijn op de dag van de raadpleging, en de voorwaarde, vermeld in § 1, 1°, op de datum waarop de lijst van deelnemers aan de volksraadpleging wordt afgesloten."

Deze lijst wordt overeenkomstig artikel 210 van het gemeentedecreet opgemaakt op de dertigste dag voor de raadpleging.

Deze personen blijven stemgerechtigd aangezien het gemeentedecreet duidelijk vermeldt dat men stemgerechtigd is als men op de dag van het afsluiten van de deelnemerslijst in het bevolkingsregister van de gemeente is ingeschreven. Het is bijgevolg de dag waarop de deelnemerslijsten worden afgesloten die bepaalt of men al dan niet stemgerechtigd is.

Vraag 3: Worden er getuigen toegelaten bij de stemverrichtingen en de stemopnemings-verrichtingen?

In de huidige regelgeving is hierover niets bepaald, maar gelet op de transparantie van de organisatie van een volksraadpleging is de commissie van oordeel dat getuigen kunnen worden toegelaten bij de stemverrichtingen en de stemopnemingsverrichtingen.

DIT ADVIES WERD UITGEBRACHT MET EENPARIGHEID VAN STEMMEN.

De voorzitter
Wouter De Cock

Adviezen van de Vlaamse commissie voor volksraadplegingen vindt u terug via onderstaande link:

[http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/werking-
bestuur/burgerparticipatie/volksraadplegingen/adviezen-vlaamse-
adviescommissie-voor-volksraadplegingen](http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/werking-bestuur/burgerparticipatie/volksraadplegingen/adviezen-vlaamse-adviescommissie-voor-volksraadplegingen)